

Aan de priesters, diakens, pastorale werk(st)ers
en catechisten van het bisdom Haarlem-Amsterdam

Haarlem, 1 november 2012

Beste collega's,

Vorig jaar februari hebben de Nederlandse Bisschoppen een brief geschreven met enkele richtlijnen over de viering van het Paastriduüm. Deze zijn weliswaar niet nieuw en gelden in de hele wereldkerk, maar worden in de praktijk (nog) niet altijd gevolgd. De brief memoreert dat op Witte Donderdag de Kerk wereldwijd de instelling van de heilige eucharistie en van het priesterschap viert, en dit in navolging van het Laatste Avondmaal uiteraard doet met een plechtige eucharistieviering in de namiddag (vanaf 16.00 uur) of op de avond. Daarom kan er op deze dag geen woord- en communieviering plaatsvinden. Hetzelfde geldt voor de Paaswake. De brief van de bisschoppen is inmiddels in de priesterraad en de diakenkring besproken. Als verantwoordelijke voor liturgische zaken in ons bisdom is mij gevraagd u enkele handvatten aan te reiken om te kunnen voldoen aan wat de Kerk op deze bijzondere dagen van ons vraagt.

Witte Donderdag

De plechtigheden van Witte Donderdag worden in de meeste kerken vaak met kleinere groepen gelovigen gevierd. Dat maakt het tot een prachtige gelegenheid om dit op één of twee plekken per regio centraal te vieren, zoals men dat ook wel gewend is tijdens een oecumenische viering in de bidweek voor de eenheid. Wat oecumenisch kan, moet bij de viering van het centrale mysterie van ons geloof toch zeker kunnen. Men kan er voor kiezen om de H. Reserve op eerbiedige wijze mee te brengen naar de eigen parochiekerk en daar nog gelegenheid te geven voor een wake en aanbidding, zoals op deze avond gebruikelijk.

De voetwassing is een bijzonder moment in deze viering. Het zou catechetisch heel zinvol zijn om kinderen die hun eerste communie doen of vormelingen hier op bijzondere wijze bij te betrekken. Verschillende parochies in ons bisdom hebben hier inmiddels goede ervaringen mee. Ook kunnen kinderen en jongeren een goede rol vervullen bij het aandragen van de gaven. Voor zorginstellingen geldt de uitzondering dat hier de eucharistie ook eerder op de dag gevierd mag worden.

De heilige communie kan op Witte donderdag en Goede Vrijdag worden uitgereikt aan zieken en aan hen die aan huis gebonden zijn.

Goede Vrijdag

Vanouds wordt de kruisweg in alle kerken goed bezocht. Ook hier zouden kinderen en jongeren ingezet kunnen worden om bijvoorbeeld de kruisweg uit te beelden, voor te bidden of eigen bijdragen te leveren. De liturgische plechtigheden, die veelal in de avond plaatsvinden worden vaak wat minder bezocht en ook hier zou het goed zijn dit te centreren binnen de (sub)regio. Overigens mogen zij ook in de middag gevierd worden, wat het wellicht gemakkelijker maakt de viering over de regio te verspreiden. Daar de liturgische plechtigheid op Goede Vrijdag de feitelijke voortzetting is van de viering op Witte Donderdag, is de priester ook in deze viering de voorganger. Dit neemt niet weg dat de diakens een eigen taak hebben binnen deze liturgie, en ook voor pastoraal werkers, catechisten en liturgische assistenten zeker een goede rol is weggelegd op de daarvoor geëigende momenten.

Paaswake

Deze zo rijke en volle viering werd door de kerkvader Augustinus al de moeder van alle wakes genoemd. De kracht van de Paaswake is haar eenvoud en opbouw naar de uiteindelijke viering van het offer van de Heer. Het wordt éénmaal op de avond gevierd.

In verschillende kerken is inmiddels de traditie gegroeid om een kinderpaaswake te houden. Deze kan niet het karakter hebben van een tweede paaswake, maar bijvoorbeeld wel van een eigen vesperviering (getijden voor kinderen), waar met hen aan het einde van hun viering het paasvuur kan worden voorbereid. Ook hebben enkele kerken in ons bisdom inmiddels de goede ervaring om de kinderen vanaf de eerste communieleeftijd te betrekken bij de 'volwassen' Paaswake. Deze zou dan zo vervroegd moeten worden dat de schemer weliswaar is ingevallen, maar het voor kinderen nog een redelijke tijd is. De kinderen en jongeren kunnen volop betrokken worden bij het aansteken van het Paasvuur, wat zij ook spannend zullen vinden, en zij kunnen het licht van de Paaskaars begeleiden de kerk in en uitdelen aan de gelovigen. De lange woorddienst zou voor hen vervangen kunnen worden door een eigen kinderwoorddienst, waarin zij de lezingen naar hun eigen taalvermogen kunnen horen en verwerken. Bij de hernieuwing van de doopbeloften kunnen zij terugkeren en opnieuw helpen de kaarsjes te ontsteken. Zeker als er een doop plaatsvindt zullen zij daarbij betrokken kunnen worden. En ook tijdens de offergang kunnen zij de gaven aandragen. Dit alles vergt wel enige catechese, maar dat is juist de uitdaging om de kinderen vertrouwd te maken met deze bijzondere viering. In onze Kathedraal waar plebaan Hein Jan van Ogtrop en ik soms voor dezelfde dilemma's staan, leren we veel van de ruim 100 kinderen en volwassenen van ons kathedrale koor. Zij doen volop mee aan de officiële liturgie van de Kerk, en hoewel velen van hen niet katholiek zijn en (nog) niet deelnemen aan de communie, voelen zij zich zeer verbonden met wat er gebeurt. Wij merken dat aan pittige vragen die zij stellen en het vergt van ons een constante uitleg en betrokkenheid. Maar het is vervolgens wel een feest om iets van het mysterie van de liturgie ook in hen waar te nemen. Wij hebben de ervaring dat juist de liturgie van het Paastriduüm met jongeren en ouderen samen heel goed te vieren is.

Als een gemeenschap geen Paaswake heeft, maar deze op een centrale plek in de (sub-)regio viert, dan is het wel mogelijk de eigen paaskaars aan het begin van de viering op de gebruikelijke wijze te laten betekenen en de wierookkorrels te plaatsen. Er wordt echter slechts één kaars ontstoken en binnengedragen. De andere kaars(en) worden aan het einde van de Paaswake ontstoken. Deze kaars kan dan in de eigen viering op Paasmorgen plechtig de kerk worden binnengedragen. Allochtone gemeenschappen, die het Paastriduüm vieren in hun eigen taal, kunnen dat doen naast de parochiële viering in de kerk, waarin zij gastvrijheid genieten.

Binnenkort hoop ik u samen met de dekens in de regio te kunnen bezoeken. Wij zullen graag vragen beantwoorden die u mogelijk nog heeft, maar ook los daarvan kunt u natuurlijk altijd contact met mij opnemen.

Met een collegiale en hartelijke groet,

Drs. E.H.A. Fennis, diaken
Algemeen secretaris/Kanselier